УНИВЕРСИТЕТ
ПО АРХИТЕКТУРА
СТРОИТЕЛСТВО
И ГЕОДЕЗИЯ

бул. „Хр. Смирненски“ № 1, София 1046, Р България
тел.: (02) 865-68-63; +359 886 60 24 55
e-mail: aceadm@uacg.bg; https://uacg.bg

УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. „Хр.Смирненски“ № 1
Регистрационен индекс и дата
649 / 26.08.2026

**Образец № 11**

# РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван [redacted] Палигоров – Лесотехнически университет, ПН 3.7. Администрация и управление, научна специалност Икономика и управление

на дисертационния труд на тема: **ЕКОЛОГИЧЕН ПОДХОД ЗА УСТРОЙСТВЕНО ПЛАНИРАНЕ ПРИ ЕНЕРГИЙНИ ПРОЕКТИ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ**

представен за придобиване на ОНС „Доктор“ по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Земеустройство и опазване на земеделските земи (вкл. Управление на имоти)“,
от докторант ас. инж. Бисера [redacted] Иванова, от катедра „Устойчиво земеползване и управление на имоти“ на Университета по архитектура, строителство и геодезия.

## 1. Кратки биографични данни

Ас. Инж. Бисера Иванова е възпитаник на Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ), със специалност „Геодезия“ в катедра „Устройство и управление на земи и имоти“. През 2020 г. придобива образователно-квалификационна степен „магистър“.

Започва работа като софтуерен разработчик в международна технологична компания, което ѝ позволява да специализира в областта на пространствените данни и триизмерното моделиране.

От 2021 г. е зачислена като редовен докторант )“ със заповед № 164 от 26.02.2021 г. на Ректора на УАСГ, а от 2022 г. – в задочна форма на обучение, като асистент в катедра „Устройство и управление на земи и имоти“ към УАСГ. Отчислена е с право на защита със заповед № 296/01.04.2025 г. на Ректора на УАСГ.

Дисертационният труд е насочен за защита с решение на разширен катедрен съвет към катедра „Устойчиво земеползване и управление на имоти“ от 30.06.2026 г.

Като асистент води упражнения по дисциплините „Устройство на земеделски територии“, „Управление на защитени територии“, „Управление на имоти“, „Екология“, „Геодезия“ и „Териториално устройство“.

Научните и професионалните ѝ интереси са насочени към устойчивото развитие на териториите, тяхното устройство и планиране, управлението на земи и имоти и съчетаването на инвестиционните процеси с изискванията за опазване на околната среда. Участва в разработването на проекти в областта на устройственото планиране, включително общи и подробни устройствени планове.

Член е на Академичния съвет на УАСГ.

## 2. Общо описание на представените материали

Представеният дисертационен труд съдържа 116 страници основен текст (стр. 8–123), с 10 фигури и 12 таблици в текста. В приложение с общ обем от 33 страници е обобщена и представена информация в 6 части за изискванията на нормативните документи, обобщена информация и критерии за оценка, с богат картен материал. Библиографията обхваща 135 литературни източника, от които 70 на кирилица и 65 на латиница, както и 6 източника на пространствени и статистически данни.

Към материалите са представени 3 публикации, 2 от които са самостоятелни и 1 в съавторство, публикувани в периода 2024-2026 г., от които съвместната публикация е на английски език. Две от публикациите са в списание „Геодезия, картография, земеустройство", а публикацията на английски език е в сборник с научни трудове от Международна научна конференция на СФ на Технически университет София.

**Всички публикации са рецензирани преди публикуване.**

Представени са декларации за оригиналност на дисертационния труд и за покриване на минималните национални изисквания.

## 3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

Към документите не бяха открити справки за забелязани цитирания или за проявен интерес към публикациите. Това вероятно се дължи на относително краткия срок след тяхното публикуване. Може да се твърди, че резултатите от научното изследване са публикувани в авторитетно научно списание с научно рецензиране и представени на авторитетни международни конференции, което гарантира тяхното представяне пред специалистите в тази област, както и за всички интересуващи се от тематиката специалисти, студенти, докторанти и специализанти, както и от участниците в научните форуми.

## 4. Обща характеристика на дейността на кандидата

### 4.1. Учебно-педагогическа дейност (работа със студенти и докторанти)

Нямам преки наблюдения на учебно-педагогическата дейност на ас. инж. Бисера Иванова, но като преподавател мога да предполагам, че след като катедрата е възложила воденето на упражнения по дисциплините „Устройство на земеделски територии", „Управление на защитени територии", „Управление на имоти", „Екология", „Геодезия" и „Териториално устройство" от 2022 г. тя се справя добре.

### 4.2. Научна и научно приложна дейност

От представените научни публикации и от дисертационния труд е видно, че научните и професионалните интереси на ас. инж. Иванова са насочени към устойчивото развитие на териториите, тяхното устройство и планиране, управлението на земи и имоти и съчетаването на инвестиционните процеси с изискванията за опазване на околната среда. Нещо повече, тя участва в разработването на проекти в областта на устройственото планиране, включително общи и подробни устройствени планове, което и позволява непрекъснато да надгражда и разширява своите познания и професионални умения.

**4.3. Внедрителска дейност**

В представените документи не бяха открити свидетелства за внедряване или за регистриране на патенти или полезни модели. Но естеството на работата, фокусирана върху решаването на конфликти, свързани с опазването на земеделските земи, при ускорено и интензивно развитие на фотоволтаични електроцентрали, чрез подходите на устройственото планиране предполага, че някои от предложените подход и методика за оценка и избор на териториални алтернативи за ФЕЦ на ниво общ устройствен план биха могли да намерят приложение в практиката. Това в пълна степен се отнася и за предложената разновидност на производствена устройствена зона за производство и съхранение на електроенергия от ВЕИ – Ппе, със съответните устройствени правила и норми, определящи условията за ограничаване на почвеното запечатване, запазване на почвените функции, демонтаж и рекултивация на територията след преустановяване на дейността.

**4.4. Приноси** (научни, научно приложни, приложни)

Запознаването с дисертационния труд позволява да се обобщи, че имаме завършено научно изследване, изградено върху системния подход: обобщение, систематизиране и установяване на научен проблем, обосноваване и разработване на подход за неговото разрешаване, апробиране на методика за оценка, сравнение и избор на алтернативи за решение. Приемам претендираните от докторантката научни и научно-приложни приноси. По-конкретно:

- **Научни приноси**
  - ✓ На основата на анализ на политиката, стратегиите и тенденциите, свързани с развитието на енергията от възобновяеми източници, и тяхното отражение върху устройственото планиране в България, базирано на действащата нормативна уредба и устройствената практика, свързани с планирането и реализирането на ФЕЦ върху земеделски земи в България е установен конфликт при опазването на земеделските земи в условията на ускорено развитие на фотоволтаични централи.
  - ✓ Обоснована е ролята на общия устройствен план за ограничаване на конфликтът между ускореното развитие на фотоволтаични електроцентрали, опазването на земеделските земи и действащите инструменти на устройственото планиране.
  - ✓ Разработен е интегриран екологичен подход за устройствено планиране, свързващ екосистемния подход, концепцията за екосистемните услуги, DPSIR рамката и многокритериалната оценка, чрез метода AHP в единна логическа последователност за подпомагане на устройствените решения.

- **Научно приложни приноси**
  - ✓ Разработена е методика за оценка и избор на териториални алтернативи за фотоволтаични електроцентрали, включваща териториални ограничения, йерархия от критерии и подкритерии,

показатели, оценъчни скали, нормализиране на стойностите и дефиниран от автора интегриран индекс на екологична устойчивост (ESI).

- ✓ Потвърдена е приложимостта на разработената методика за оценка, сравнение и избор на териториални алтернативи на ниво общ устройствен план като аналитичен инструмент за обосноваване и подпомагане на процеса на вземане на устройствени решения чрез апробиране в две общини с различни териториални характеристики.
- ✓ Предложена е разновидност на производствена устройствена зона за производство и съхранение на електроенергия от ВЕИ – Ппе, със съответните устройствени правила и норми, определящи условията за ограничаване на почвеното запечатване, запазване на почвените функции, демонтаж и рекултивация на територията след преустановяване на дейността.

С основание може да се твърди, че приносите в представеното научно изследване са в професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Земеустройство и опазване на земеделските земи (вкл. Управление на имоти)".

**5. Оценка на личния принос на кандидата**

Представените дисертационен труд, автореферат и публикации показват, че е проведено целенасочено научно изследване и получените резултати, обобщени в дисертационни труд са лично дело на докторантката. Нещо повече, публикациите са посветени на отделни елементи и на резултати от различни етапи на научното изследване, по-късно представени в дисертационния труд.

**6. Критични бележки**

В представените дисертационен труд, автореферат и публикации съществени пропуски, противоречия и грешки не бяха открити. Може да се посочат някои дребни бележки, които са характерни за такъв тип научни изследвания. Бих препоръчал работата да бъде публикувана, поради актуалността и важността на тематиката, но след като се прецизират някой елементи на текста. Напр. използват се много съкращения, включително на чужд език, които за специалистите са известни, но биха затруднили по-неподготвения читател, което налага да се намери по-добър баланс. Като се отчита актуалността на тематиката и възможността някои от въпросите свързани с устойчивото развитие да са предмет на по-широка обществена дискусия, не би било зле да се потърси по-широко приложение на предложената методика. Установеният конфликт от ускореното развитие на ФЕЦ и свързаното с това увеличаване на натиска върху земеделските територии, при условие, че енергийните цели все още остават недостатъчно обвързани с инструментите на устройственото планиране, което е наложило да се постави тази цел на дисертационното изследване. Много добро впечатление правят насоките за бъдещи изследвания и в този смисъл бележките следва да се приемат като препоръки за бъдещата работа на докторантката в тази много актуална и важна за обществото ни тематика. Разбира се, бележките могат да предоставят възможност на докторантката по време на защитата да аргументира своята теза, както и изпълнението на поставените задачи и постигането на целта на изследването.

**7. Лични впечатления**

Нямам лични впечатления от преподавателската работа на докторантката, но имам преки впечатления от участието и в научни конференции, на които представя свои резултати от научни си изследвания. Проличава творческо познаване на изследователските методи и много добра осведоменост и компетентност по прилагането им, независимо от сложността им.

**8. Заключение:**

Убедено считам, че темата на дисертационния труд е актуална, а съдържанието на разработката е оригинално от научна гледна точка. Дисертационният труд има ясно формулиран проблем, разработен е научно-методичен апарат за решаване на този проблем, проведено е експериментално изследване, по резултатите от което са направени изводи и препоръки, както и насоки за бъдещи проучвания, които представляват безспорни научно-приложни и приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторантката в областта на управлението и опазването на земеделските земи. В този смисъл считам, че научното направление на разработката е в областта на научната специалност Земеустройство и опазване на земеделските земи (вкл. Управление на имоти). Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, на изискванията на Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав на Университета по архитектура, строителство и геодезия, София за придобиване на образователната и научна степен „доктор".

На основата на изложеното до тук с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят вземането на решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Земеустройство и опазване на земеделските земи" (вкл. Управление на имоти) на докторант инж. Бисера [redacted] Иванова, асистент в катедра „Устойчиво земеползване и управление на имоти" на Университета по архитектура, строителство и геодезия.

София, 18.07.2026 г.

Рецензент:

проф. д-р Иван Палигоров